

Ontdek méér klassiek op orkest.nl

Beethovens Vijfde pianoconcert en Brahms' Eerste symfonie

Naast de Nederlandse première van Samy Moussa's *Elysium* soleert alleskunner Kirill Gerstein in Beethovens monumentale *Pianoconcert nr. 5*, het 'Keizersconcert'. Lorenzo Viotti leidt het Nederlands Philharmonisch in Brahms' eerste symfonische meesterwerk.

vr 19 september, 20:15
za 20 september, 20:15
Het Concertgebouw

Nederlands Philharmonisch
Lorenzo Viotti, dirigent
Kirill Gerstein, piano

Schrijf je in voor onze nieuwsbrief

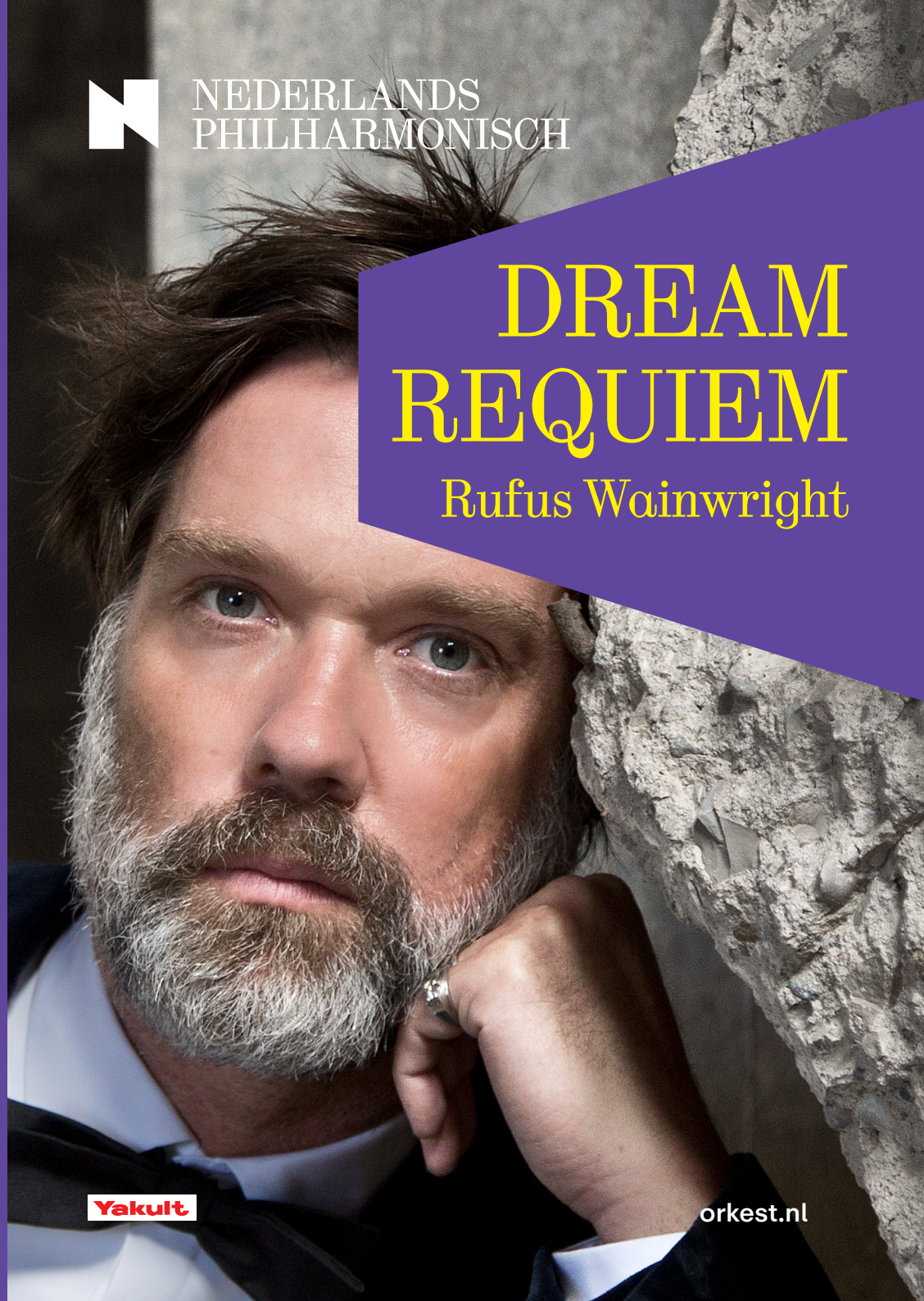
Altijd weten wat er speelt? Schrijf je in voor de nieuwsbrief van het Nederlands Kamerorkest en het Nederlands Philharmonisch. Hoor als eerste over concerttips, achtergrondinterviews, speciale producties en nieuwe concerten. Scan de QR-code om je aan te melden.

NEDERLANDS
PHILHARMONISCH

DREAM REQUIEM

Rufus Wainwright

Yakult

orkest.nl

NEDERLANDS PHILHARMONISCH

Toonkunstkoor Amsterdam
Studentenkoor Amsterdam
Koordinator, Boudewijn Jansen
Nieuw Amsterdams Jeugdkoor
Koordinator Anaïs de la Morandais
André de Ridder, dirigent
Caitlin Gotimer, sopraan
Carice van Houten, verteller

vr 20 juni, 20:15

Het Concertgebouw

Duur concert: ca. 120 minuten

PROGRAMMA

Voorafgaand aan de uitvoering van het Dream Requiem wordt Rufus Wainwright op het podium geïnterviewd door Willem de Bordes, de artistiek leider van het orkest

Pauze

Rufus Wainwright (1973) Dream Requiem (2024)

voor orkest, koor, kinderkoor en sopraan

Darkness I - Andante
Requiem aeternam - Presto
Lux perpetua - Con brio
Kyrie, eleison! - Grandioso
Sequentia I - Dies Irae - Presto
Darkness II - Andante
Sequentia II - Mors stupebit - Molto ritmico
Sequentia III - Rex tremendae - Tranquillo
Sequentia IV - Ingemisco - Adagio
Sequentia V - Confutatis - Molto ritmico
Darkness III - Lent
Offertorium - Adagio, molto sostenuto
Sanctus - Giocoso

Agnus Dei - $\text{♩} = 50$
Lux Aeterna - Maestoso
Darkness IV - Andante
In paradisum - Adagio sostenuto

Nederlandse première; gecomponeerd in opdracht van het Orchestre Philharmonique de Radio France, The Royal Ballet, het Los Angeles Master Chorale, het Palau de la Música Catalana Barcelona, het RTÉ National Symphony Orchestra, het Helsinki Philharmonisch Orkest en het Nederlands Philharmonisch.

Dit concert wordt voorzien van boventiteling.

Requiem over hoop, schoonheid en verandering

In *Dream Requiem* van de Amerikaans-Canadese singer-songwriter en componist Rufus Wainwright komt Lord Byrons apocalyptische gedicht *Darkness* uit 1816 samen met de Latijnse dodenmis. Met dit nieuwe werk wil Wainwright zijn publiek laten stilstaan bij wat we verloren hebben door wereldwijde ecologische en politieke crises. Tegelijkertijd vertaalt hij dit naar hoop, schoonheid en verandering.

Dubbele inspiratie

Wainwright speelde al geruime tijd met de gedachte om Byrons onheilspellende verzen en de dodenmis met elkaar te combineren toen door de covidpandemie alles tot stilstand kwam en er ruimte ontstond om dit idee te verwezenlijken. Het *War Requiem* (1961-62) van Benjamin Britten was voor hem een voorbeeld: die Britse componist had de klassieke mistekst ook doorvlochten met poëzie, namelijk met oorlogsgedichten van Wilfred Owen. Al meteen in zijn titel *Dream Requiem* verenigt Wainwright op een vergelijkbare manier zijn beide inspiratiebronnen. Wainwrights fascinatie voor het requiem gaat terug tot zijn vroege tienerjaren, toen zijn moeder hem een opname – met operazangers Leontyne Price en Jussi Björling – liet horen van de *Messa da Requiem* van Giuseppe Verdi. Opgroeiend in een gezin waar muziek zowel aan moeders- als vaderskant in de genen zit

(zijn ouders Kate McGarrigle en Loudon Wainwright III zijn ook bekende singer-songwriters), zou Rufus Wainwright in zijn eigen popmuziek dankbaar teruggrijpen naar de dramatische, vertellende kracht van wat hij bij Verdi had gehoord. In de twee opera's *Prima Donna* (2009) en *Hadrian* (2018) kwamen die invloeden nog duidelijker naar voren.

Het tweede ingrediënt voor *Dream Requiem* is een somber 82-regelig gedicht van Byron dat een desolate wereld beschrijft na de uitbarsting van de vulkaan Tambora op het Indonesische eiland Soembawa op 10 april 1815. Wekenlang verduisterde de as van deze ongekend hevige eruptie de zon. Tot in Europa en Noord-Amerika lag er sneeuw en vroor het soms in juli en augustus, in juli en augustus, met massale misoogsten tot gevolg; 1816 staat dan ook wel bekend als het 'jaar zonder zomer'. In Wainwrights compositie worden de religieuze tekst van het Requiem en de dichtregels van Byron op muzikaal verschillende manieren behandeld. Byrons krachtige woorden worden onderstreept door donkere orkestpassages en voorge dragen door Carice van Houten. Het Latijnse requiem wordt gezongen. Massieve koormomenten worden afgewisseld met stillere passages of solo's voor de sopraan, bijvoorbeeld om de kwetsbaarheid van leven en natuur en de eenzaamheid rondom dood en verlies te verklanken.

Duisternis

Dream Requiem begint met Carice van Houten, met alleen Byrons eerste zin. Na een paar instrumentale minuten waarin de orkestbezetting beetje bij beetje groeit wordt die openingszin herhaald en volgen er meer dichtregels. Een herhalend baspatroon van vier noten, droef dalend, heeft de overhand. In Byrons duistere droom raken alle leven en liefde van de aarde weggevaagd. Wainwright ziet het gedicht als een ferme visie op de ineenstorting van het milieu en de politiek die ook vandaag de dag actueel is, waarbij het nu echter de mens zelf is die de ondergang veroorzaakt en niet een natuurramp. Maar apocalyptische tijden dienden wel vaker als brandstof voor revolutie en verandering, aldus Wainwrights hoopvolle opvatting. Met de woorden 'Requiem aeternam' (= 'Eeuwigdurende rust') komt in het tweede deel voor het eerst het Latijn het *Dream Requiem* in – na Byrons 21e dichtregel: '[...] and all was black'.

Spiritueel

Misschien wel het meest contemplatieve en spirituele deel van *Dream*

Requiem volgt een tijdje later met het *Offertorium*. In de katholieke mis is dat het gezang waarbij de kerkgangers het Heilig Avondmaal - de hostie - ontvangen. Opvallend genoeg gaf Wainwright zijn *Offertorium* geen woorden, een altvioolsolo zweeft boven het orkest. De componist groeide weliswaar op in een katholiek gezin, maar hij werd nooit gevormd en heeft dus nooit deelgenomen aan de Heilige Communie. Daarom besloot hij de menselijke stem weg te laten en van zijn *Offertorium* een puur instrumentale overdenking te maken. In Byrons gedicht zijn we op dit punt aanbeland bij de regels waarin een hond die de wacht houdt bij het dode lichaam van zijn baasje uiteindelijk zelf ook zijn laatste adem uitblaast nadat hij nog eenmaal de hand van zijn baasje heeft gelikt. De hond, symbool van onvoorwaardelijke en woordeloze liefde, krijgt een sereen naspel van het orkest. Overigens zit hier een autobiografisch aspect aan: tijdens de covid-periode had Wainwright een hondje, maar deze puppy genaamd Puccini stierf al met achttien weken na een vechtpartij met een grotere hond.

Agnus Dei

Wainwright-fans zullen het *Agnus Dei* herkennen van het studio-album *Want Two* uit 2004: voor het openingsnummer gebruikte Wainwright destijds al dit stuk uit het Latijnse requiem als basis. Het idee om een compleet eigen requiem te schrijven sluimerde al, maar had nog een katalysator nodig om definitief door te breken. Die volgde met de twee crises die het jaar 2020 tekenden: corona legde de wereld plat en ongekende bosbranden teisterden Californië. Om de link tussen *Dream Requiem* en zijn *Agnus Dei* van twintig jaar eerder te benadrukken bewerkte Wainwright dezelfde melodische structuur nu voor koorstemmen en sopraansolo; het is het enige deel van zijn requiem dat geen orkestbegeleiding gekregen heeft.

Het universum

Aan het slot van Byrons gedicht verkondigt de verteller dat de wereld in duisternis ten onder is gegaan:

*'And the clouds perish'd; Darkness had no need
Of aid from them – She was the Universe.'*

Het enige wat daarna in *Dream Requiem* nog volgt, is *In paradisum*. In een uitvaartmis wordt bij dat gezang vaak de kist de kerk uitgedragen,

‘mogen de engelen u geleiden naar het paradijs’. In dit deel voor alleen kinderkoor met een spaarzame orkestratie domineert een monotone paukenslag. Wainwright laat de muziek bijna oplossen, als sterren die uit elkaar drijven in het immer uitdijende universum. Het enige dat overblijft is de paukenklop – klinkt daarin de meedogenloosheid van de tijd? Zo lijkt Wainwright aan het slot van zijn *Dream Requiem* over te schakelen van een menselijk naar een kosmisch perspectief: op de hemelse krachten heeft de mens geen invloed.

Actueel

Wainwright schreef zijn *Dream Requiem* als een afscheid van degenen die aan covid zijn overleden, maar ook van het verleden waarvan we waren afgesneden en van de toekomst waarvan we nog niet wisten hoe we ons ermee moesten verbinden: een requiem voor de menselijke aanraking, de saamhorigheid en de menselijke stem die tijdens de pandemie allemaal gevaarlijk en besmettelijk waren geworden, maar ook een requiem voor de wereld waarin we leven maar die we tegelijkertijd vernietigen. In eerste instantie had hij gezocht naar teksten van slachtoffers, maar bij nader inzien koos hij voor de universele basis van Byrons sterke met bijbelse beelden doordrenkte negentiende-eeuwse taal. Want naarmate zijn *Dream Requiem* vorderde, kon de componist er steeds weer nieuwe actualiteiten aan verbinden: covid en de Californische bosbranden woedden op hetzelfde moment als de Black Lives Matter-beweging in de Verenigde Staten, en de oorlogen in Oekraïne en Gaza, de aardbevingen in Turkije en Syrië en de brand op Maui voegden zich bij de eerdere tragedies en wakkerden de behoefte om te rouwen verder aan. Rufus Wainwright op zijn website: ‘Het proces van verlies is een rivier zonder einde. *Dream Requiem* eert en viert wat we hebben verloren. De droom zijn we kwijtgeraakt, de nachtmerries moeten we van ons afschudden.’

Dream Requiem ging op 14 juni 2024 in het Auditorium de Radio France in Parijs in première onder leiding van Mikko Franck door het het Orchestre Philharmonique de Radio France, de Maîtrise de Radio France, het Choeur de Radio France en sopraan Anna Prohaska. Verteller was de Amerikaanse actrice Meryl Streep.

Tekst: Lonneke Tausch

Oorspronkelijk verschenen in Preludium, muziekmagazine van Het Concertgebouw en het Concertgebouworkest.

Nederlands Philharmonisch

Het Nederlands Philharmonisch ontstond in 1985 uit drie verschillende orkesten: het Utrechts Symfonie Orkest, het Nederlands Kamerorkest en het Amsterdams Philharmonisch Orkest. Jaarlijks speelt het orkest zo’n 50 concerten en operaproducties in Het Concertgebouw Amsterdam, Nationale Opera & Ballet en andere belangrijke podia in Nederland. Het orkest is sinds de oprichting in 1985 de vaste orkestpartner van De Nationale Opera en wordt internationaal gerekend tot de beste operaorkesten. Lorenzo Viotti werd in 2021 benoemd tot chef-dirigent van het Nederlands Philharmonisch en De Nationale Opera, een dubbelrol die hij net als zijn voorgangers Marc Albrecht en Hartmut Haenchen met verve vervulde.

Toonkunstkoor Amsterdam

Toonkunstkoor Amsterdam is een ambitieus concertkoor, dat de grote koorwerken afwisselt met intieme programma’s waarin de veelzijdigheid van het koor tot uiting komt. Het repertoire reikt van Sweelinck tot aan componisten van vandaag. Het koor, dat bestaat uit goed geschoolde amateurzangers, zong in zijn lange geschiedenis onder leiding van dirigenten als Otto Klemperer, Bruno Walter, Hartmut Haenchen, Ken-ichiro Kobayashi, Yehudi Menuhin, Bernard Haitink, Jan Willem de Vriend en Marc Albrecht. Elk jaar zingt Toonkunstkoor Amsterdam Bachs *Matthäus Passion* op Goede Vrijdag in het Amsterdamse Concertgebouw, en ook de jaarlijkse uitvoering op Palmzondag in PHIL Haarlem is een traditie. Daarnaast brengt het koor tenminste één eigen productie per seizoen. Met deze verscheidenheid aan concerten bereikt het koor een breed publiek in Amsterdam en wijde omtrek. Toonkunstkoor Amsterdam wordt regelmatig uitgenodigd door professionele orkesten, zoals Nederlands Philharmonisch & Nederlands Kamerorkest, het Residentie Orkest, Het Balletorkest, het Orkest van het Oosten en het Concertgebouw Kamerorkest.

Studentenkoor Amsterdam

Het Studentenkoor Amsterdam (SKA) is een oratoriumkoor van ongeveer 80 (oud-)studenten uit Amsterdam. Sinds 1987 voert het SKA klassieke en moderne koorwerken uit. Het ene project zingt het koor a capella, het andere in samenwerking met een (studenten)orkest. Het SKA geeft driemaal per

jaar concerten op de mooiste locaties binnen en buiten Amsterdam. Die concerten zijn de muzikale kers op de SKA-taart, waarmee het koor volgens het adagium ‘voor studenten, door studenten’ met een jeugdige benadering de liefde voor koormuziek probeert te verspreiden. Moderne a capella-werken van Whitacre, Glass en Pärt kwamen de afgelopen jaren voorbij, net als koorwerken van onder andere Rheinberger, Kodály, Kreek en Mac-Millan. Daarnaast werkt het SKA ook regelmatig aan grotere projecten zoals de *Hohe Messe* van Bach en het *Requiem* van Mozart. Het SKA bestaat uit een diverse groep mensen, tussen wie al zingend veel vriendschappen zijn ontstaan.

Nieuw Amsterdams Jeugdkoor

Het Nieuw Amsterdams Jeugdkoor is onderdeel van Nieuw Vocaal Amsterdam, dat in 2005 door Caro Kindt werd opgericht onder de naam Nieuw Amsterdams Kinderkoor en sindsdien is uitgegroeid tot een hoogwaardige zelfstandige zangopleiding met 300 leerlingen van 4 tot 21 jaar en een kennisinstituut op het gebied van kinder- en jeugdkoorzang. Nieuw Vocaal Amsterdam heeft een team van twintig docenten, dirigenten en stafmedewerkers die hun liefde voor hoogwaardig muziekonderwijs voor kinderen en jongeren dagelijks in de praktijk brengen. Het is partner van het Conservatorium van Amsterdam en Cappella Amsterdam en werkt structureel samen met de Stichting Leerorkest. De verschillende koren van Nieuw Vocaal Amsterdam treden op onder de namen Nieuw Amsterdams Kinder-, Jongens- en Jeugdkoor, onder meer als de vaste kinderkoorpartner van Nationale Opera & Ballet.

André de Ridder, dirigent

De Duitse André de Ridder is artistiek leider van Theater Freiburg, waar hij nieuwe producties leidde van *Hänsel und Gretel*, *Don Carlos* en *Die Zauberflöte*. Daar dirigeerde hij ook concerten met solisten als Colin Currie, Isata Kanneh-Mason en Antje Weithaas, en grootse werken als Berlioz’ *Symphonie fantastique* en Mahlers *Vijfde*. De Ridder werkte met het Concertgebouworkest in 2016, 2022 en binnenkort op 27 en 28 juni tijdens het Holland Festival. Hij dirigeerde ook het Chicago Symphony Orchestra, New York Philharmonic, New World Symphony Orchestra, BBC Symphony Orchestra en Deutsches Symphonie-Orchester Berlin. Hij werkte met

Musikfabrik, Efterklang, Damon Albarn, Michel van der Aa, Nico Muhly en Kaija Saariaho. In Stuttgart leidde De Ridder de opera *Nixon in China* van John Adams en in Parijs *Einstein on the Beach* van Philip Glass. In 2013 richtte hij Stargaze op, een gezelschap dat pop, klassiek en elektronische muziek verbindt. Van 2017 tot 2021 was hij artistiek leider van Musica Nova Helsinki en in 2018 won hij een Royal Philharmonic Society Award.

Caitlin Gotimer, sopraan

Caitlin Gotimer behaalde haar master aan het University of Cincinnati College Conservatory of Music en haar bachelor aan Binghamton University. Ze debuteerde als Contessa in Mozarts *Le nozze di Figaro* op het Aspen Music Festival, zong Musetta in *La bohème* met Yannick Nézet-Séguin, vertolkte de titelrol in Gounods *Roméo et Juliette* bij Arizona Opera, en soleerde bij de Santa Fe Symphony in Händels *Messiah*. Eerder debuteerde ze bij de Dallas Opera. Gotimer was verbonden aan operastudio’s van Arizona en Pittsburgh, won de aanmoedigingsprijs van Operalia 2023 en prijzen bij vele Amerikaanse zangconcoursen. De rol van Tosca van Puccini is haar *signature role*, die ze zong in Arizona, Santa Fe, Palm Beach en Dayton. Na haar Europese debuut als Donna Anna in *Don Giovanni* aan Deutsche Oper Berlin keerde ze terug in *La fiamma*.

Carice van Houten, verteller

Carice van Houten werd wereldwijd bekend door haar rol als Melisandre in *Game of Thrones*, waarvoor ze in 2019 een Emmy-nominatie kreeg. Haar internationale carrière begon in 2006 met *Zwartboek* van Paul Verhoeven. Daarna volgden hoofdrollen in *Valkyrie* van Bryan Singer, tegenover Tom Cruise, en in *Brimstone* van Martin Koolhoven. In 2011 won ze op het Tribeca Festival in New York de prijs voor beste actrice voor haar rol in *Black Butterflies* van Paula van der Oest, wat haar ook haar vijfde Gouden Kalf opleverde – een record. In Nederland was ze te zien in *Alles is liefde* van Joram Lürsen, als *Minoes* in de verfilming van Annie M.G. Schmidt en op het toneel naast Pierre Bokma in *De gravin van Parma*. Recent speelde ze in *Instinct* en in de televisieserie *Red Light*, waarbij ze tevens coproducent was. Haar internationale series zijn onder meer *Temple*, *Dangerous Liaisons* en *Malice*.

Boudewijn Jansen, koordirigent

Boudewijn Jansen is een veelzijdig dirigent met focus op opera en oratorium. Na studies piano, orkest- en koordirectie, cello, orgel en zang, werkte hij bij de Nederlandse Reisopera, Stichting Kameroopera Nederland en dirigeerde nagenoeg alle Nederlandse orkesten en koren, waaronder het Nederlands Kamerkoor, Concertkoor en VU-Kamerkoor. Boudewijn is sinds 1994 verbonden aan De Nationale Opera, waar hij debuteerde met Janáček's *Jenůfa* en onder meer Die Meistersinger en La Cenerentola dirigeerde. Hij is sinds 2003 artistiek leider van Toonkunstkoor Amsterdam, waarmee hij onder meer Verdi's *Requiem*, Beethovens *Negende* en Brahms' *Ein deutsches Requiem* uitvoerde. Jaarlijks dirigeert hij Bachs *Matthäus-Passion* met het Concertgebouw Kamerorkest in Amsterdam. In 2022 kreeg hij de leiding over het veelzijdig actieve Studentenkoor Amsterdam (o.m. Bachs *Hohe Messe* Bach en buitenlandse tournees). Hij is een veelgevraagd docent, onder meer bij diverse conservatoria, de Kurt Thomas Cursus, de Dirigentenwerkplaats en NKK NXT. Boudewijn Jansen is bij het Dream Requiem de koordirigent van Toonkunstkoor Amsterdam en Studentenkoor Amsterdam.

Anaïs de la Morandais, koordirigent

Anaïs is een Franse koordirigent, in het bezit van een master koordirectie en een bachelor musicologie. Na studie en werk in Frankrijk, Oostenrijk, Tsjechië, Portugal en Amerika is zij met haar gezin in Nederland neergestreken. Sinds 2005 was Anaïs dirigent bij verschillende koren van alle leeftijdsgroepen. Ze werkt graag met mensen en houdt ervan grote groepen te coördineren en ze met nieuwe muziek kennis te laten maken. Koor noemt ze haar levenswerk en ze combineert in haar werk het plezier in zingen met persoonlijke groei, waarbij ze altijd streeft naar een hoger niveau van musiceren. Bij Nieuw Vocaal Amsterdam is ze dirigent van de meest gevorderde leerlingen: Tenoren/Bassen, Talentenkoor en het Jeugdkoor. Ook is ze dirigent bij speciale projecten, zoals met De Nationale Opera. Ze vindt het een eer om met zulke getalenteerde jonge artiesten te werken en is blij met het team van toegewijde collega's. Anaïs de la Morandais is bij het *Dream Requiem* de koordirigent van het Nieuw Amsterdams Jeugdkoor.

Liedteksten Dream Requiem

1. Darkness (Lord Byron, 1816)

Narrator

I had a dream, which was not all a dream.
The bright sun was extinguish'd, and the stars
Did wander darkling in the eternal space,
Rayless, and pathless, and the icy earth
Swung blind and blackening in the moonless air;
Morn came and went—and came, and brought no day,
And men forgot their passions in the dread
Of this their desolation; and all hearts
Were chill'd into a selfish prayer for light:
And they did live by watchfires—and the thrones,
The palaces of crowned kings—the huts,
The habitations of all things which dwell,
Were burnt for beacons; cities were consum'd,
And men were gather'd round their blazing homes.
To look once more into each other's face;
Happy were those who dwelt within the eye
Of the volcanos, and their mountain-torch:
A fearful hope was all the world contain'd;
Forests were set on fire—but hour by hour
They fell and faded—and the crackling trunks
Extinguish'd with a crash—and all was black.

1. Darkness (Duisternis) (Lord Byron, 1816)

Verteller

Ik had een droom, maar niet geheel een droom.
De zon was uitgedoofd en de stervende sterren
Zwierven in d' eeuwige ruimte, van stralen beroofd,
En zonder doel; en de donkere ijzige aarde
Hing blind en zwart in de maanverlaten lucht;
De morgen kwam en ging - en bracht geen dag,
En de mensen, uit angst om verlaten te worden,
Vergaten hun passies en alle harten verkoelden
En baden om de terugkeer van het licht:
En zij leefden van vuurhaarden - en de tronen,
De paleizen van gekroonde koningen - de hutten,
Verblijven van alles wat beschutting zocht,
Offerden zij aan het vuur; zelfs hele steden,
En mensen stonden rond hun brandend huis
Voor nog een laatste blik op elkaars gezicht;
't Fortuinlijkst waren zij nabij de kraters
Van vulkanen en hun bergtoorts:
Angstig hopen hield de wereld samen;
Bossen werden brandstof voor nieuw licht -
Maar elk uur weken de wouden terug
Krakende stammen doofden na hun val
Waarna weer alles dreigend donker werd.

2. Requiem Aeternam

Chorus

Requiem aeternam dona eis, Domine

3. Lux perpetua

Solo soprano and chorus

Et lux perpetua luceat eis.

Te decet hymnus, Deus, in Sion.

Et tibi reddetur votum in Ierusalem.

Exaudi orationem meam; ad te omnis caro veniet.

4. Kyrie

Solo soprano and chorus

Kyrie, eleison

Christe, eleison

5. Sequentia I: Dies Irae

Chorus

Dies irae, dies illa solvet saeculum in favilla:

Teste David cum Sibylla.

Quantus tremor est futurus quando iudex est venturus cuncta stricte discussurus.

Tuba mirum spargens sonum per sepulcra regionum, coget omnes ante thronum.

6. Darkness II

Narrator

The brows of men by the despairing light

Wore an unearthly aspect, as by fits

The flashes fell upon them; some lay down

And hid their eyes and wept; and some did rest

Their chins upon their clenched hands, and smil'd;

2. Requiem Aeternam

Koor

Geef hun de eeuwige rust, Heer

3. Lux perpetua

Solo sopraan en koor

En laat het eeuwige licht over hen schijnen.

U komt de lofzang toe, Heer, in Sion.

En voor u wordt de belofte vervuld in Jeruzalem.

Verhoor mijn gebed, want alles wat leeft, komt tot u.

4. Kyrie

Solo sopraan en koor

Heer, ontferm u over ons

Christus, ontferm u over ons

5. Sequentia I: Dies Irae

Koor

Dag van toorn, die dag, die de wereld tot as zal verteren, zoals David en Sibylle profeteerden.

Wat een angst zal er zijn, als de Rechter zal komen om alles rechtvaardig te oordelen.

De wonderbaarlijke bazuin zal allen uit de graven tot voor de troon oproepen.

6. Darkness II

Verteller

Het aanschijn van die mensen was onaards

Onder het laatste moedeloze vuur

Dat flitsen op hen wierp; sommigen lagen,

Bedekten hun ogen en weenden; en

sommigen rustten hun kin op hun gebalde vuisten, en glimlachten;

7. Sequentia II Mors stupebit

Chorus

Mors stupebit et natura, cum resurget creatura

iudicanti responsura.

Liber scriptus proferetur,

in quo totum continetur, unde mundus iudicetur.

Iudex ergo cum sedebit, quidquid latet, apparebit:

nil inultum remanebit.

Quid sum miser tunc dicturus?

Quem patronum rogaturus,

cum vix iustus sit securus?

8. Sequentia III Rex tremendae

Chorus

Rex tremendae maiestatis, qui salvandos salvas gratis, salva me, fons pietatis!

Recordare, Iesu pie,

quod sum causa tuae viae:

ne me perdas illa die!

9. Sequentia IV: Ingemisco

Solo soprano

Ingemisco tamquam reus, culpa rubet vultus meus: supplicanti parce, deus!

Qui Mariam absolvisti

et latronem exaudisti,

mihi quoque spem dedisti.

Preces meae non sunt dignae,

sed tu bonus fac benigne,

ne perenni cremer igne!

Inter oves locum praesta,

et ab haedis me sequestra, statuens in parte dextra.

7. Sequentia II Mors stupebit

Koor

De dood en de schepping zullen verstomd staan

wanneer de schepselen zullen herrijzen om zich voor de Rechter te verantwoorden.

Is de Rechter dan gezeten zal alles, wat verborgen was, onthuld worden. Het Schuldboek zal worden voorgelezen,

dat alles zal bevatten waarover de wereld berecht kan worden. Wat zal ik, arme, dan zeggen? Welke beschermer om hulp vragen

als zelfs de rechtvaardige nauwelijks veilig zal zijn?

8. Sequentia III Rex tremendae

Koor

Koning van vreselijke majesteit, gij, die hen, die gered moeten worden, redt, gij bron van goedheid, red ook mij!

Gedenk, barmhartige Jezus dat ik de reden ben van uw tijd op aarde. Richt mij niet te gronde op die dag.

9. Sequentia IV: Ingemisco

Solo sopraan

Ik zucht als een beklaagde, schaamrood kleurt mij ik smeek u, God, spaar mij.

Gij, die Maria hebt vergeven,

en de rover verhoord,

gij hebt ook mij hoop gegeven.

Mijn gebeden zijn niet waardig,

maar gij, goede God,

spaar mij welwillend van het eeuwig vuur.

Plaats mij tussen uw schapen,

ver van de bokken,

en laat me staan aan uw rechterhand.

10. Sequentia V: Confutatis

Chorus

Confutatis maledictis
flammis acribus addictis
voca me cum benedictis!
Oro supplex et acclinis,
cor contritum quasi cinis:
gere curam mei finis!
Lacrimosa dies illa,
qua resurget ex favilla
iudicandus homo reus.
Huic ergo parce, Deus!
Pie Iesu Domine,
dona eis requiem. Amen.

11. Darkness III

Narrator

And others hurried to and fro, and fed
Their funeral piles with fuel, and look'd
up
With mad disquietude on the dull sky,
The pall of a past world; and then again
With curses cast them down upon the
dust,
And gnash'd their teeth and howl'd: the
wild birds shriek'd
And, terrified, did flutter on the ground,
And flap their useless wings; the
wildest brutes
Came tame and tremulous; and vipers
crawl'd
And twin'd themselves among the
multitude,
Hissing, but stingless—they were slain
for food.
And War, which for a moment was no
more,
Did glut himself again: a meal was
bought
With blood, and each sate sullenly
apart
Gorging himself in gloom: no love was
left;

10. Sequentia V: Confutatis

Koor

Als de verdoemden
aan de felle vlammen zijn prijsgegeven
roep mij dan bij de gezegenden.
Deemoedig smee ik u,
het hart bijna verteerd tot as:
sta me bij in mijn laatste uur.
Op deze tranenrijke dag
waarop de schuldige mens
uit zijn as herrijst om geoordeeld te
worden.
Wees hem dan genadig, o God
lieve Jezus.
Heer, geef hun rust. Amen.

11. Darkness III

Verteller

En anderen haastten zich heen en weer
en voedden
Hun begrafenisstapels met brandstof en
speurden
Buiten zinnen de donkere hemel af,
Dat doodskleed van een voorbijge wereld;
en andermaal.
Wierpen ze zich vloekend neer in het stof,
Tandenknarsend en schreeuwend: wilde
vogels
Krijsten en fladderden doodsbang op de
grond,
Met nutteloze vleugels; de wildste dieren
Naderden tam en trillend; en adders
kropen
Naderbij tot in de menigte,
Sissend maar mak werden ze tot voedsel.
En oorlog, die er even niet meer was,
Hief weer zijn gulzig hoofd: een maaltijd
werd
Met bloed gekocht, en ieder apart
somber
Kluivend bleef er van liefde niets meer
over;
Alles op aarde werd één gedachte - de
dood

All earth was but one thought—and
that was death.
Immediate and inglorious; and the pang
Of famine fed upon all entrails—men
Died, and their bones were tombless as
their flesh;
The meagre by the meagre were
devour'd,
Even dogs assail'd their masters, all
save one,
And he was faithful to a corpse, and
kept
The birds and beasts and famish'd men
at bay,
Till hunger clung them, or the dropping
dead
Lur'd their lank jaws; himself sought out
no food,
But with a piteous and perpetual moan,
And a quick desolate cry, licking the
hand
Which answer'd not with a caress—he
died.

12. Offertorium

13. Sanctus

Chorus

Sanctus, Sanctus, Sanctus
Dominus, Deus Sabaoth.
Pleni sunt coeli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.
Benedictus qui venit in nomine Domini.

14. Agnus Dei

Chorus

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi:
Dona nobis pacem.

Onmiddellijk en zonder roem; en de pijn
Van hongersnood sneed door de inge-
wanden -
Mensen stierven, maar hun dode vlees en
beenderen kregen geen graf;
Mageren verslonden de mageren,
Zelfs honden vielen hun meesters aan,
behalve één:
Hij bleef trouw aan 't dode lichaam, en
joeg
De beesten en uitgehongerde mannen
weg,
Tot uitputting hen bedwong of ze dood
Neervielen; Zelf zocht hij geen voedsel,
Maar na een ellendig en herhaald ge-
kreun,
En een desolate kreet, de dode hand
Likkend die geen streling meer gaf, stierf
hij.

12. Offertorium

13. Sanctus

Koor

Heilig, heilig, heilig
zij de Heer, God der Heerscharen.
Vol zijn de hemel en aarde van uw
heerlijkheid.
Hosanna in den hoge.
Gezegend hij die komt in de naam des
Heren.

14. Agnus Dei

Koor

Lam Gods dat wegneemt de zonden der
wereld:
Geef ons vrede.

15. Lux Aeterna

Chorus

Lux aeterna luceat eis, Domine,
cum sanctis tuis in aeternum,
qui a pius es:

16. Darkness IV

Chorus and solo Soprano

Libera me, Domine, de morte aeterna,
in die illa tremenda:
Quando caeli movendi sunt et terra:
dum veneris judicare saeculum per
ignem.

Narrator

The crowd was famish'd by degrees;
but two
Of an enormous city did survive,
And they were enemies: they met
beside
The dying embers of an altar-place
Where had been heap'd a mass of holy
things
For an unholy usage; they rak'd up,
And shivering scrap'd with their cold
skeleton hands.
The feeble ashes, and their feeble
breath
Blew for a little life, and made a flame
Which was a mockery; then they lifted
up
Their eyes as it grew lighter, and beheld
Each other's aspects—saw, and
shriek'd, and died.
Even of their mutual hideousness they
died,
Unknowing who he was upon whose
brow
Famine had written Fiend. The world
was void,
The populous and the powerful was a
lump,
Seasonless, herbless, treeless, manless,

15. Lux Aeterna

Koor

Laat het eeuwige licht over hen schijnen
met uw heiligen in eeuwigheid,
omdat u barmhartig bent.

16. Darkness IV

Koor en solo sopraan

Bevrijd mij, Heer, van de eeuwige dood
op die verschrikkelijke dag.
Wanneer hemel en aarde geschokt
worden,
wanneer gij met vuur de wereld komt
oordelen.

Verteller

De menigte werd geleidelijk uitgehonger-
d;
Maar twee uit een grote stad overleefden
het
En werden vijanden: zij ontmoetten elkaar
Naast de stervende sintels van een altaar.
Waar al wat sacraal was ooit werd
aanbeden
Werd nu heiligschennend gebruikt en ver-
brand
En bevend bijeen geschraapt met knokige
handen.
De zwakke as en adem brachten even
nog
Wat leven in wat een kleine vlam geleek,
En bij dat licht keken ze omhoog,
En slaagden erin elkaars gezicht te zien,
De aanblik was te afschuwelijk: ze gilden
en stierven,
Onwetend wie hij was op wiens voor-
hoofd
De honger Vijand had geschreven. De
wereld,
Eens zo machtig en dichtbevolkt, was
leeg.
Seizoenloos, kruidloos, boomloos,
manloos, levenloos -
Een dode klomp - een chaos van harde

lifeless—

A lump of death—a chaos of hard clay.
The rivers, lakes and ocean all stood
still,
And nothing stirr'd within their silent
depths;
Ships sailorless lay rotting on the sea,
And their masts fell down piecemeal:
as they dropp'd
They slept on the abyss without a
surge—
The waves were dead; the tides were in
their grave,
The moon, their mistress, had expir'd
before;
The winds were wither'd in the stagnant
air,
And the clouds perish'd; Darkness had
no need
Of aid from them—She was the Uni-
verse.

17. In Paradisum

Children's Choir

In paradisum deducant te angeli;
in tuo adventu suscipiant te martyres
et perducant te in civitatem sanctam
Jerusalem.
Chorus angelorum te suscipiat
et cum Lazaro, quondam paupere,
aeternam habeas requiem.

klei.

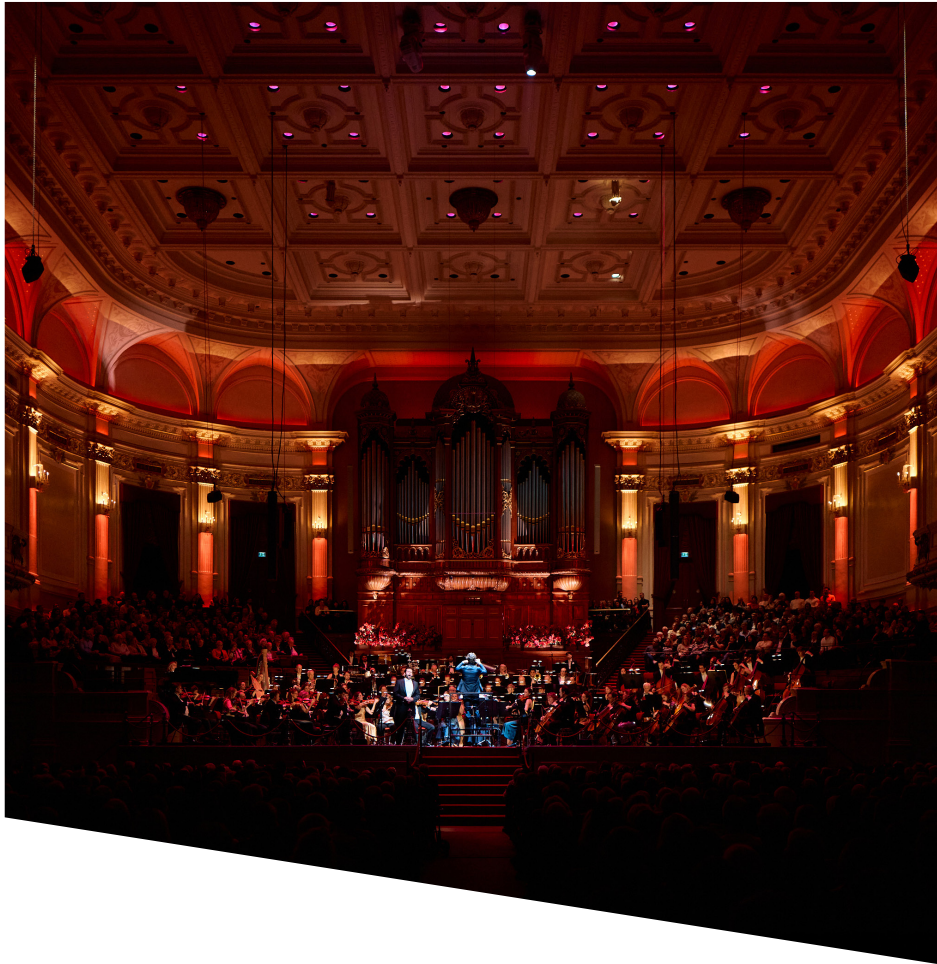
Rivieren, meren, zeeën lagen roerloos,
Niets meer bewoog nog in hun stille
diepten;
Verlaten schepen rotten weg op zee,
En een voor een vielen hun masten neer.
Ze sliepen in een afgrond zonder stro-
ming -
De golven en getijden waren dood,
De maan, hun minnares, was er niet meer;
De wind beroofd van kracht in stille lucht,
En de wolken vergingen; Het Duister had
geen behoefte
Aan hulp van hen - Hij was het universum.

17. In Paradisum

Kinderkoor

Moge de engelen je begeleiden naar het
paradijs.
Moge de martelaren je ontvangen bij je
komst
en je begeleiden naar de heilige stad
Jeruzalem.
Moge het koor van engelen je ontvangen.
En moge je samen met de ooit arme
Lazarus
de eeuwige rust ontvangen.

Vertaling: Jurjen Stekelenburg

Klassieke muziek voor iedereen. Maak jij het mogelijk?

Bij ons krijgt iedereen de kans om te ervaren wat klassieke muziek met je doet. We verwelkomen jaarlijks duizenden kinderen, leiden getalenteerde dirigenten en orkestmusici op en spelen niet alleen op de prestigieuze podia van Het Concertgebouw en De Nationale Opera, maar ook voor buurtbewoners in onze eigen NedPhO-Koepel, in poptempel Paradiso voor nieuw publiek en met kleine ensembles in zieken- en verzorgingshuizen. Jouw steun helpt onze orkesten voortbestaan en houdt klassieke muziek van topniveau toegankelijk voor iedereen! Geven kan in allerlei vormen. Je kunt vriend of geefkringlid worden, eenmalig doneren, Nederlands Philharmonisch & Nederlands Kamerorkest opnemen in je nalatenschap of een zakelijk partnerschap aangaan. Kijk op orkest.nl/steun hoe jij kan bijdragen.

Klankcast, echte verhalen uit het orkest

Deze podcast laat horen dat musici, dirigenten en zelfs componisten ook maar gewoon mensen zijn. Podcastmaker Botte Jellema gaat met hen in gesprek over liefde, vreemde situaties, het

leven en natuurlijk klassieke muziek. Klankcast is te beluisteren in diverse podcastapps of via orkest.nl/klankcast.